

N:o 2.

Ank. till Riksd. Kansli den 24 Febr. 1883, kl. 10 f. m.

*Första Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 1,
i anledning af väckt motion angående inskränkande af
rättigheten att sälja vin och maldrycker.*

Uti en inom Första Kammaren väckt och till Utskottet hänvisad motion, N:o 10, har Herr *C. O. Berg* hemställt, att

Riksdagen måtte hos Konungen anhålla, att Kongl. förordningen den 18 September 1874, angående försäljning af vin och maldrycker, finge den ändring och tillägg, att åt kommunen tillerkändes rätt att pröfva och bestämma, om och hvar samt af hvem försäljning af vin och maldrycker må ega rum.

Gällande lagstiftning i förevarande hänseende, Kongl. förordningarne den 18 September 1874 och den 30 November 1876, innehåller:

i 14 § 1 mom.: »Håller landthandlande till afhemtning vin eller maldrycker till salu, och visar sig att genom försäljningen olofflig utskänkning främjas eller oordningar eljest föranledas, eger kommunalnämnden att för viss tid eller för all tid förbjuda sådan landthandlande all vidare försäljning af nämnda drycker; skolande beslutet underställas Konungens Befallningshafvandes pröfning;»

i 14 § 2 mom. »Sådant förbud, som nu är nämndt, må ock omedelbarligen meddelas af vår Befallningshafvande, sedan den, hvars rätt är i fråga, äfvensom kommunalnämnd blifvit hörda».

Ostridigt är väl, att man i vår tid sträfvar att lossa banden på näringslifvet och lemna den enskilde tillfälle till allt loffigt förvärf, men icke desto mindre hafva statsmakterna, med afseende på det allmännas fordringar, nödgats göra väsentliga inskränkningar uti den enskildes handlings- och handelsfrihet. Sålunda äro synnerligen inskränkande stadganden meddelade i fråga om bränvin, krut, gift, eldfarliga oljor m. m.

En annan lika berättigad sträfvan är emellertid också att söka befrämja den kommunala sjelfstyrelsen; och visserligen eger denna styrelse uti förevarande hänseenden en viss makt, hvilken äfven någon gång blifvit tillämpad; men en temligen allmän klagan i landet öfver landthandlares missbruk af handelsrätten, och de ständigt återkommande motionerna, med förslag att hämma dessa missbruk, synas nogsamtd ådagalägga, att kommunalstyrelsens makt icke kunnat i erforderlig mån tillämpas.

Och sådant är, efter Utskottets åsigt, förhållandet.

Att, särdeles i fråga om vin, bevisa att »olofflig utskänkning främjas eller oordningar eljest föränledas» möter ofta, för att icke säga oftast, stora, understundom öofvervinneliga svårigheter. Vinet, möjligen af loffligt slag i handelsboden, af annat slag t. ex. grand vin de libérté i undångömdt förvaringsrum, förtäres sällan invid handelsboden. Huru då bevisa att oordning, som på annat ställe i granskapet uppkommit, härledt sig af den i handelsboden köpta varan.

Utan exempel lærer heller icke vara, att, om man lyckats få försäljningen förbjuden hos en landthandlande, dylik försäljning, endast efter anmälan, genast öppnas af en annan, kanske kompanjon med den förre; och måne en eljest för allmänheten önskvärd täflan kan ega rum, om den ene handlanden ställer sig gällande författnings anda och bokstaf till efterrättelse, men den andre söker locka kunder genom missbruk af handelsrättigheten?

Icke sällan fatta kommunalstyrelser, med afseende å inträffade olyckliga följder af ifrågavarande handelsrätt, beslut att förbjuda försäljningen inom kommunen af vin och maldrycker till afhemtning; men sådana beslut kunna icke enligt gällande lagstiftning af Konungens Befallningshafvande fastställas i vidare mån, än som landthandlanden blifvit öfvertygad om missbruk.

Särskild uppmärksamhet synes ock böra fästas dervid, att det vin landthandlanden afyttrar i allmänhet torde vara af helt annan än

fullgod beskaffenhet, ja skäligen anledning saknas icke sällan till det antagande, att mer eller mindre skadlig tillsats egt rum, eller att varan närmar sig spritdryck; och kontroll i dessa afseenden torde vara ganska svår att åstadkomma på landsbygden.

Ofvan åberopade Kongl. förordning den 18 September 1874 stadgar uti 5 §, beträffande rättigheten till *utskänkning* på stället af vin, att ansökning om sådan rättighet för högst tre år skall göras hos kommunalnämnden, som deröfver afgifver yttrande, hvarefter ärendet föredrages på kommunalstämma; att, om ansökningen ogillas af både kommunalnämnd och kommunalstämma, frågan anses förfallen; samt att, om endera eller båda tillstyrkt bifall, ärendet öfverlemnas till Konungens Befallningshafvande, som derefter fattar beslut.

Enligt Utskottets förmenande bör rättighet till försäljning af vin sökas uti enahanda ordning; dock att bifall, om det medgifves, omfattar endast ett år i sänder.

Under åberopande af hvad sålunda blifvit anfördt, och för att söka stäfja missbruket utan att förhindra det loffliga bruket, hemställer Utskottet,

- 1:o) att Riksdagen behagade uti afgående skrifvelse anhålla hos Konungen, att, med ändring af Förordningen den 18 Juni 1864, handel på landet med vin till afhemtning må förbjudas, derest icke särskildt tillstånd till sådan handel, gällande för ett år i sänder, blifvit medgifven i den ordning 5 § i Förordningen den 18 September 1874 bestämmer i fråga om rätt till utskänkning af sådan vara.

Om äfven de skäl, som blifvit anförda för den föreslagna inskränkningen i handel med vin, till äfventyrs icke, efter en eller annans mening, ega fullständig tillämpning på handel med maltdrycker, håller dock Utskottet före, att skälen för en likadan inskränkning uti sistnämnda handelsrätt äro så talande, att Utskottet hemställer,

- 2:o) att Riksdagen behagade uti afgående skrifvelse anhålla hos Konungen, att, med ändring af Förordningen den 18 Juni 1864, handel i salubod på landet med maltdrycker till afhemtning må förbjudas, derest icke särskildt tillstånd till sådan handel, gällande för ett år i sänder, blifvit medgifven i den ordning 5 § i

Förordningen den 18 September 1874 bestämmer i fråga om rätt till utskänkning af sådan vara.

Stockholm den 23 Februari 1883.

På Utskottets vägnar:

W. STRÅLE.

N:o 3.

Ank. till Riksd. Kansli den 24 Febr. 1883, kl. 10 f. m.

Första Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 2, angående aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om anbringande af elektrisk belysning i Kongl. Biblioteket.

Förslag härom har i motion N:o 7 blifvit väckt af Herr *Holdo Stråle*, som föreslår: »att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t, efter infordrande af nödiga upplysningar angående bästa, nu kända sätt att anbringa elektrisk belysning i bibliotek, täcktes i afseende å Kongl. Bibliotekets förseende med sådan belysning och kostnaden därför göra den framställning till nästa Riksdag, som Kongl. Maj:t i nåder pröfvar omständigheterna påkalla»; och har denna motion blifvit till Utskottets handläggning hänvisad.

Vid 1880 års riksdag väcktes i Första Kammaran en motion i samma syfte. Det Tillfälliga Utskott, till hvars handläggning ärendet öfverlemnades, tillstyrkte i Utlåtandet N:o 16 Riksdagens bifall till förslaget.